

Stemmer fra et stille hav

 Hør som podcast

Foto: Sara Galbiati, Gyldendal Medie, 2023

ANMELDELSE / 22.11.23

Tahir Mirzas debutroman 'Nauru' er en ambitiøs indsigelse mod politiske snuftagsløsninger på asylområdet.

Adam Solovej

Del artikel:

Det er nok de færreste, der kan påstå at have et stort kendskab til den lille stillehavsnation Nauru. Det kræver nærmest et forstørrelsesglas at finde den mikroskopiske sorte prik på verdenskortet, der angiver den undseelige østats placering langt ude i det cyanblå hav. Øen på størrelse med Anholt og med omtrent 10.000 indbyggere har indtil juni i år været Australiens løsning på de mange asylansøgere, der har søgt mod de australske kyster i håb om et bedre liv. Nauru var et venteværelse for vestens uønskede, der tilsyneladende blev placeret netop der, hvor deres tilstedeværelse var mindst problematisk, intentionelt langt udenfor

omverdenens synsfelt, med kun en yderst spinkel mulighed for at forlade øen til fordel for Australien eller USA.

At udstille netop den problematiske politik er drivkraften i Tahir Mirzas første bog *Nauru*. Som den iranske familiefar Mehdi formulerer det i bogen: »Blinde øjne og tomme hjerter; alt det, de kalder politik«. Det indrammer meget godt *Naurus* projekt; bogen vil åbne vores øjne for den humanitære krise, der udspillede sig i relativ usynlighed på Nauru, og fylde vores hjerter med de flygtningeskæbner, hvis stemmer strandede stumt i Stillehavet.

“ Nauru er faktisk bedst, når den ikke forsøger at skabe en direkte forbindelse mellem læseren og flygtningenes indre smerte og lidelser, men fokuserer på det tragiske mikrokaos af et øsamfund, som de politiske “løsninger” har skabt på Nauru.

Naurus omdrejningspunkt er Samar, en ung dansk-afghaner der arbejder på Nauru som tolk for organisationen I.P.S., International Psychology Services. Samars godhjertede indignation over et absurd asylsystem, der synes aktivt at modarbejde flygtningenes muligheder for asyl, er læserens kompas gennem en roman, der ligesom Nauru er overbefolket af tragiske skæbner. Men fortællingen om Nauru er ikke Samars. Det er flygtningenes skæbner, der er den centrale historie i *Nauru*, og bogen fordeler fortællerperspektivet mellem de mennesker fra Iran, Somalia, og Afghanistan, der er anbragt på øen på ubestemt tid.

I kapitlet *Jeg, Ismael* er vi inde i det trængte hoved på drengen Ismael, der er psykisk nedbrudt af sin tid på øen og kæmper med at holde ondsindede stemmer ude af sindet. I *Jeg, Ghassem* bekymrer vi os sammen med Ghassem for hans lille datter, der er udmagret af sygdom, og i *Jeg, Hamida*, er vi i tankemylderet hos den unge kvinde Hamida, mens hun kæmper for at undslippe et voldeligt forhold til den magtfulde Eddy. Sindene smuldrer, fysikken vakler og de spinkle håb om et bedre liv fordamper i en tung tåge af ensomhed, savn og tab, som Mirza lader hænge over øen.

Med jeg-fortællerformen tager Mirza os tæt på den smerte, der er en grundtilstand på Nauru og viser, hvem de mørke pletter lander på, når de bredeste storpolitiske pensler maler hen over verdenskortet. Som når den fodboldglade Hamza fra

Somalia forsøger at tage sit eget liv, efter at have modtaget beskeden om, at USA kategorisk vil afvise flygtninge fra Somalia.

Men 10 forskellige jeg-fortællere fordelt på 283 tætskrevne sider bliver også en anelse overfyldt, og som bogen skrider frem, bliver det svært at fastholde overblikket over de enkelte karakterers liv og historier, der kommer til at drukne i et polyfonisk sammenkog af sorg, smerte og knuste drømme, som nok indrammer den trykkede tilstand på Nauru, men også gør det svært at høre den enkelte menneskelige skæbne over symfonien af stemmer.

Nauru er faktisk bedst, når den ikke forsøger at skabe en direkte forbindelse mellem læseren og flygtningenes indre smerte og lidelser, men fokuserer på det tragiske mikrokaos af et øsamfund, som de politiske "løsninger" har skabt på Nauru. Mirza har et glimrende blik for de anspændte dynamikker mellem de anbragte flygtninge, de lokale nauruere, som er stærkt utilfredse med flygtningenes tilstedeværelse, og de vestlige nødhjælpsarbejdere.

Særligt i relationen mellem de velmenende vesterlændinge, og de flygtninge, som de forsøger at hjælpe, kommer de uomgængelige hierarkier til syne i knudrede og konfliktfyldte interaktioner. Når den belgiske psykiater, Laure, vil hjælpe Hamida med at gøre det forbi med den dominerende og voldelige Eddy, forsøger hun at skabe en forbindelse til Hamida, ved at tale om sit eget brud med en ægtemand hjemme i Belgien. Det antænder en ild i Hamidas øjne, og hun ser ikke Laure som andet end »En eller anden europæer, der sidder i sin nystrogne skjorte og skal forestille at være min redningskvinde.«

Sætningerne sitrer af en indestængt vrede, når Hamida svarer Laure igen og insisterer på den autonomi og menneskelighed, som flygtninge grundlæggende fratages: »Eddy er den eneste person på øen, der giver mig en fornemmelse af et nogenlunde normalt liv. Han giver mig opmærksomhed, jeg gengælder hans kys, og vi falder i søvn i hinandens arme. Du er selv blevet forladt, og så råder du mig til at være ensom igen?« Det er i passager som denne, at flygtningekaraktererne i *Nauru* kommer rigtig til syne og orde, ikke blot som stakkels figurer fanget i et storpolitisk spil, men som mere og andet end deres tragiske omstændigheder. Hamida vil holde fast i en snært af menneskelig omsorg og nærvær på trods af, at det er paradoksalt ukærligt, voldeligt og ulykkeligt at elske på Nauru. Nu er det psykiateren Laure fra Liège, der er tavs. Hamidas stemme runger over Stillehavet, og man kan ikke andet end lytte.